

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Рада молодих вчених
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Кафедра теорії та практики перекладу
Кафедра міжнародних комунікацій
Полонійна академія в Ченстохові (Польща)
Пряшівський університет у Пряшеві (Словаччина)

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Тези II-ї Міжнародної науково-практичної конференції

**25 квітня 2014 року
Дрогобич**

Дрогобич
Посвіт
2014

Ярослав ЧАВАРГА,
м. Ужгород

СПІВВІДНОШЕННЯ МОРФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ТА ІНДЕКСУ ПОЛІСЕМІЧНОСТІ В АНГЛІЙСЬКИХ ПРИКМЕТНИКАХ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВІДЧУТТІВ

Англійські полісемічні прикметники на позначення відчуттів досліджувалися нами в різних аспектах: внутрішньослівні зв'язки значень полісемічних прикметників, визначення індексу полісемічності, типи семантичних переносів та ін. [1; 2; 3]. Мета даного дослідження – охарактеризувати англійську ад'єктивну лексику на позначення відчуттів за формою структурної представленості.

Як показують наші дослідження, зі 363 досліджуваних ад'єктивних одиниць на позначення відчуттів 89 виявилися простими (одноморфемними), 274 – багатоморфемними. У відсотковому співвідношенні це становить 24,52% і 75,48% відповідно. Індекс полісемічності для одноморфемних прикметників складає 7,91, для багатоморфемних – 3,02 (див. табл. 1).

Табл. 1

Розподіл одноморфемних (о/м) і багатоморфемних (б/м) англійських прикметників семантичної категорії «Відчуття»

Субкатегорії прикметників категорії «Відчуття»	Полісемічні зони								Загальна кількість слів		Сумарна кількість значень		Індекс полісемічності	
	2-3		4-5		6-10		11 ...		о/м	б/м	о/м	б/м	о/м	б/м
	о/м	б/м	о/м	б/м	о/м	б/м	о/м	б/м						
Зорові (колір, яскравість)	23	102	8	24	9	8	5	0	45	134	253	369	5,62	2,75
Смакові	2	36	2	12	4	1	2	0	10	49	69	140	6,90	2,86
Дотикові	17	65	1	14	3	11	13	1	34	91	382	318	11,24	3,49
Разом у категорії	42	203	11	50	16	20	20	1	89	274	704	827	7,91	3,02

У зв'язку з тим, що основна кількість досліджуваних слів є багатоморфемними, доцільно провести аналіз полісемії цього масиву ад'єктивних одиниць із точки зору «похідні – складні». Із 274 багатоморфемних слів 246 виявилися похідними (89,78%) і тільки 28 – складними (10,22%). Індекс полісемічності для похідних прикметників становить 3,10, для складних – 2,29 (див. табл. 2).

Табл. 2

Розподіл похідних і складних англійських прикметників семантичної категорії «Відчуття»

Субкатегорії прикметників категорії «Відчуття»	Полісемічні зони								Загальна кількість слів		Сумарна кількість значень		Індекс полісемічності	
	2-3		4-5		6-10		11 ...		пох.	скл.	пох.	скл.	пох.	скл.
	пох.	скл.	пох.	скл.	пох.	скл.	пох.	скл.						
Зорові (колір, яскравість)	87	15	23	1	8	0	0	0	118	16	332	37	2,81	2,31

Смакові	32	4	12	0	1	0	0	0	45	4	132	8	2,93	2,00
Дотикові	58	7	13	1	11	0	1	0	83	8	299	19	3,60	2,38
Разом у категорії	177	26	48	2	20	0	1	0	246	28	763	64	3,10	2,29

Наші дослідження показали: у полісемічних зонах 6–10 та 11 і більше значень зовсім відсутні складні прикметники. Звідси робимо висновок, що у прикметниковій системі англійської мови спостерігається обернена залежність між семантичною та словотвірною структурою: чим простіша словотвірна структура, тим складніша структура семантична. Такі результати свідчать про дію так званого семіотичного закону простоти. Інакше кажучи, для найменування якостей, властивостей, ознак об'єктивної дійсності людина у своїй мовленнєвій діяльності частіше використовує прості за структурою ад'єктивні одиниці, тобто значущість того чи іншого типу ад'єктивної лексики різна для лексику як такого і для лексику в дії, в дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чаварга Я. М. До проблеми внутрішньослівних зв'язків значень полісемічних прикметників / Я. М. Чаварга // Культура народів Причорномор'я: Научний журнал. – Ялта-Симферополь: Таврический нац. ун-т ім. В.И.Вернадского, 2002. – № 32. – С. 236–238.
2. Чаварга Я. М. Полісемічні прикметники на позначення дотикових відчуттів у сучасній англійській мові / Я. М. Чаварга // Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Тези І-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 21–22 листопада 2013 року) / Редактори-упорядники: В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря. – Дрогобич: Посвіт, 2013. – С. 139–141.
3. Чаварга Я. М. Семантична характеристика полісемічних прикметників на позначення відчуттів у сучасній англійській мові та їхнє місце у мовній картині світу / Я. М. Чаварга // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / Редактори-упорядники В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря. – Дрогобич: Посвіт, 2013. – Вип. 6. – С. 157–163.